

Klass: Gastropoda (snäckor), **Ordning:** Hygrophila (sötvattenslungsnäckor), **Familj:** Lymnaeidae (dammsnäckor), **Släkte:** *Omphiscola*, **Art:** *Omphiscola glabra* - smal dammsnäcka (O. F. Müller, 1774) **Synonymer:**

Kännetecken

Skalet blir 9–20 mm högt, cirka 3–4,5 mm brett och har 7–8 vindlingar. Det är smalt och utdraget cylindriskt med svagt konvexa vindlingar, vilka skiljs av en grund sutur. Navel saknas, ibland kan en smal navelspringa finnas. Mynningen utgör ca 1/3 av skalets totala höjd. Hos de snarlika sumpdammsnäckorna *Stagnicola* är denna proportion större, från över en tredjedel till hälften av skalets höjd. Skalfärgen är oftast ljus brun-gråbrun, sällan mera mörkare brun.

Utbredning och status

Artens totalutbredning omfattar ett tämligen begränsat område i västra Europa från norra Spanien till södra Norge. I väster når den södra Irland och i öster Rhône- och Rhendalarna med en förlängning österut i norra Tyskland till Mecklenburg-Vorpommern och Brandenburg. Isolerade förekomster finns i Marocko samt i NO Polen. I Norden förekommer den upp till Trøndelag i mellersta Norge (artens nordligaste förekomster) medan den saknas i Finland. I Danmark är den känd från Sjælland, Fyn och Jylland. Den svenska utbredningen är utpräglad västlig med spridda förekomster från Skåne-Blekinge till Dalsland och Närke. Det stora flertalet förekomster ligger i området södra Bohuslän till västra Västergötland-Dalsland. Östliga utposter är Kalmar och Örebro. Arten är i hela sitt utbredningsområdet generellt sällsynt och sporadisk. Den typ av småvatten som arten förekommer i är dock generell ganska dåligt undersökt, varför den delvis kan vara förbisedd. I Sverige har arten uppenbart försvunnit från en rad tidigare lokaler och av de totalt kända 102 fyndangivelserna har endast 40 gjorts efter 1949. Majoriteten av de nyare fynden (29) har gjorts inom artens huvudareal i Västsverige. I Norge är arten inte ovanlig kring Oslofjorden.

Ekologi

Smal dammsnäcka lever framförallt i mindre vegetationsrika vattensamlingar som dammar och gölar i låglandet, speciellt i sådana med ler- eller dy-gjyttjebotten eller med botten täckt av löv. Den förekommer ganska ofta i efemära vatten som torkar ut på sommaren. Arten kan även påträffas i vegetationsrika diken och långsamt flytande bäckar samt i avsnörda, lugnare partier av sjöar. Den tål ej vågexponering. Arten saknas i sura och i starkt eutrofa vatten.

Hot

De direkta hoten mot arten består främst i biotopförstörelse, t.ex. genom att små dammar och vattensamlingar fylls igen eller dikas ut. Även kulvertering och igenläggning av bäckar och diken är ett hot. Ytterligare hot utgörs av försämring av vattenkvaliteten (förorening, eutrofiering) genom avrinning från omgivande jordbruksmark. Genom att utbredningsområdet är fragmenterat och lokalerna spridda blir arten speciellt sårbar.

Åtgärder

Utdikning och igenfyllning av mindre vattensamlingar, bäckar och diken i det öppna landskapet bör förhindras. Förorening och eutrofiering från jordbruket av dessa biotop typer måste begränsas. Eventuellt kan återinplantering av arten i restaurerade dammar prövas. En nyundersökning av äldre lokaler för arten bör initieras för att skaffa bättre kunskap om dess nutida status. Nordeuropa har ett speciellt ansvar eftersom större delen av de kvarvarande förekomstlokalerna ligger här.

Övrigt

Utländska namn – NO: Tårnformet damsnegl.

Naturvård

Åtgärdsprogram: Avslutat

Rödlistning i andra länder

Global rödlistning: NT (2011)

Litteratur

Hubendick, B. 1947. Die Verbreitungsverhältnisse der limnischen Gastropoden in Südschweden. Zoologiska Bidrag från Uppsala 24: 419–559.

von Proschwitz, T. 1997. Rödlistade sötvattensmollusker i Sverige. Utbredning, levnadssätt och status: I. Smal dammsnäcka [*Omphiscola glabra* (O. F. Müller)]. Göteborgs Naturhistoriska Museum, Årstryck 1997: 37–47.

von Proschwitz, T. 1999. Faunistiskt nytt 1998 – Snäckor, sniglar och musslor. Göteborgs Naturhistoriska Museum, Årstryck 1999: 27–44.

von Proschwitz, T. 2001. Faunistiskt nytt 2000 – Snäckor, sniglar och musslor. Göteborgs Naturhistoriska Museum, Årstryck 2001: 19–36.

Økland, J. 1990. Lakes and snails: Environment and Gastropoda in 1500 Norwegian lakes, ponds and rivers. Universal Book Services/Dr. W. Backhuys. Oegstgeest, 516 sid.

Författare

Ted von Proschwitz 2001.